

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Відокремлений структурний підрозділ
«Івано-Франківський фаховий коледж»
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника»**

Циклова комісія професійної та практичної підготовки
(спеціальності «Дизайн»)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ КОМПОЗИЦІЇ

Рівень вищої освіти – фаховий молодший бакалавр

Освітня програма **ДИЗАЙН**

Спеціальність **022 Дизайн**

Галузь знань **02 Культура і Мистецтво**

Затверджено на засіданні циклової комісії
Протокол № 1 від “31” серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Основи композиції
Викладач	Стребкова Ірина Веніамінівна
Контактний телефон викладача	<u>(0342) 57-00-08</u>
E-mail викладача	Iryna.Strebkova@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до графіку індивідуальних занять зі здобувачами, та під час практичних занять

2. Анотація до навчальної дисципліни

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Основи композиції” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки 022 спеціальності “Дизайн”. Предметом вивчення навчальної дисципліни є: формування творчої уяви і образного мислення, виховання широкої художньо-естетичної культури і художнього смаку; формування вміння аналізувати твори мистецтва, вести цілеспрямовані спостереження оточуючої дійсності, творчо відбирати їх в правдивій образній формі; формування у здобувачів передвищої фахової освіти теоретичних знань про закони і категорії композиції, освоєння методів формальної організації художнього твору, оволодіння основами творчої майстерності та використання цих знань у вирішенні творчих завдань різної складності й набуття практичних навичок у роботі з формою на площині та в об'ємі; оволодівати професійною майстерністю і вмінням застосовувати їх в художній діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки:

Вивчення дисципліни передбачає зв'язок з кольорознавством, рисунком, живописом, психологією мистецтва та сприйняття художніх творів, культурологією, історією мистецтва, проектна графіка, проектування. Знання, вміння і навички, одержані здобувачами передвищої фахової освіти при вивченні спеціальних дисциплін, закріплюються в композиційних завданнях і знаходять творче застосування при виконанні учбових композицій.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою та завданнями курсу композиції є розвиток творчої уяви і образного мислення, виховання широкої художньо-естетичної культури і

художнього смаку; формування вміння аналізувати твори мистецтва, вести цілеспрямовані спостереження оточуючої дійсності, творчо відбирати їх в правдивій образній формі, оволодівати професійною майстерністю і вмінням застосовувати їх в художній діяльності. До основних завдань відносимо і формування професійної грамоти, засвоєння методів і засобів творчого самовираження у процесі дизайнерської діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачів передвищої фахової освіти повинні:

знати :

- історичні аспекти розвитку композиційних вирішень,
- теорію візуального сприйняття,
- закони композиції,
- засоби композиції,
- основні категорії композиції,
- особливості принципів організації форм,
- правила і засоби побудови композицій,

вміти :

Використовувати професійну термінологію,

- Будувати різноманітні композиції, відповідно до поставлених цілей,

Творчо працювати з формою на площині та в об'ємі,

Усвідомлювати механізм впливу композиційних закономірностей на емоційне сприйняття,

Використовувати набуті навички у творчій діяльності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

ІК Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі дизайну або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів дизайну та характеризується певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК5 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК1 Здатність застосовувати теоретичні знання в області мистецтва та дизайну, враховувати традиційні та сучасні культурно-мистецькі процеси й практики у власній професійній діяльності.

СК2 Здатність візуалізувати творчі задуми при створенні об'єктів дизайну.

СК3 Здатність застосовувати засоби та прийоми формоутворення, макетування та моделювання об'єкту для втілення дизайнерської ідеї.

СК4 Здатність вибирати техніки та/або технології створення об'єктів дизайну у відповідних матеріалах, розуміючи екологічні наслідки своєї професійної діяльності та обґрунтовувати свій вибір.

СК6 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт на всіх етапах розробки об'єкту (продукту) дизайну.

СК8 Здатність здійснювати міжособистісну, соціальну та професійну комунікацію в процесі виконання професійних завдань.

СК9 Здатність проявляти ініціативу та креативні підприємницькі навички.

СК10 Здатність планувати та управляти процесом виконання дизайнерського завдання.

СК11 Здатність до професійного просування власних творчих компетентностей на ринку праці.

СК12 Здатність презентувати результати власної та/або командної творчої діяльності, у тому числі продукт дизайну перед різними аудиторіями.

РН1 Діяти відповідно до загальних та спеціальних актів законодавства, у тому числі законодавства про авторське і суміжні права, захист персональних даних і розповсюдження інформації в межах освітньо-професійної програми.

РН3 Володіти державною мовою вільно, а іноземною мовою на рівні, необхідному для виконання професійних завдань.

РН4 Застосовувати базові поняття, концепції, принципи, техніки і технології дизайну в процесі створення об'єктів дизайну.

РН5 Знаходити оригінальні рішення поставлених професійних завдань самостійно або в співпраці у творчому колективі (групі), аргументуючи свій вибір.

РН6 Застосовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології для пошуку та аналізу необхідної інформації у вирішенні практичних проблем.

РН7 Використовувати набуті знання, конструктивні критичні зауваження фахівців стосовно своїх творчих та навчальних результатів для фахового розвитку.

РН8 Використовувати успішні українські та закордонні дизайнерські практики.

РН9 Зображувати композиційно-цілісні об'єкти дизайну засобами графічних технік.

РН10 Створювати макет (модель) об'єкту (продукту) дизайну для демонстрації творчого задуму.

РН11 Обґрунтовувати вибір технік, технологій та матеріалів для створеного або спроектованого об'єкту (продукту) дизайну, враховуючи його екологічну безпечність.

РН13 Оцінювати власні результати на всіх етапах розробки об'єкту (продукту) дизайну відповідно до нормативної документації.

PH14 Працювати автономно та/або в команді.

PH15 Проявляти ініціативу та креативні підприємницькі навички в професійній діяльності, у пошуку нових напрямів роботи та маркетингових комунікаціях.

PH16 Самостійно ставити цілі, організовувати робочий час та простір, дотримуватися строків виконання завдань.

PH17 Презентувати власні професійні компетентності, створені об'єкти (продукти) або їх елементи в професійному середовищі, перед клієнтами, користувачами та споживачами, враховуючи тенденції ринку праці у сфері дизайну.

PH18.Вміти організовувати експозиції, виставки, презентувати твори мистецтва і дизайну, упорядкувати персональне портфоліо.

PH19.Оцінювати та забезпечувати потреби дизайну в галузі дизайну середовища.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	
практичні	36
самостійна робота	54

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
IV	022 Дизайн	II	нормативна

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	Практичне заняття	сам. роб
Тема 1. Форма і процес формоутворення. Поняття композиції. Сприйняття. Закони і		4	6

категорії композиції. Первинні графічні елементи. Лінія, крапка, пляма. Функції лінії і точки, їх графічні можливості. Силует і поле. Знакотипи графічної мови: крапка, лінія, пляма. Емоційно - чуттєве сприйняття знакотипів та їх поєднання.			
Закономірності та засоби створення композиції. Композиційні взаємозв'язки елементів форми. Об'єктивні властивості форми та закономірності її сприйняття. Образно-асоціативне та абстрактне розуміння форми. Взаємовідношення форм у композиції. Загальні принципи організації композиційної рівноваги форм.		4	6
Тема 3. Зн Засоби та закони композиційного формоутворення. Симетрія/асиметрія, Статика/динаміка. Симетрія, дисиметрія, асиметрія як принципи організації композиції. Статика і динаміка як категорії композиції та їх значення для організації композиційної рівноваги.акотипи графічної мови: точка, лінія, пляма. Емоційно - чуттєве сприйняття знакотипів та їх поєднання.		4	6
Тема 4. Засоби та закони композиційного формоутворення. Симетрія/асиметрія, Статика/динаміка. Симетрія, дисиметрія, асиметрія як принципи організації композиції. Статика і динаміка як категорії композиції та їх значення для організації композиційної рівноваги.		4	6
Тема 5. Комбінаторика та її роль у вирішенні композиційних побудов. Ритм як засіб організації художньої форми. Метричний і періодичний ритм. Стилзація як засіб композиції. Етапи і способи стилзації.		4	6
Тема 6. Комбінаторика та її роль у вирішенні композиційних побудов. Стилзація як засіб композиції. Етапи і способи стилзації.		4	8
Тема 7. Об'єднання і протиставлення мас у композиції. Домінанта (композиційний центр) та акцент. Асоціація й інтерпретація як засоби		6	8

художнього перетворення форми. Імпровізація. Композиція на сучасну тему. Можливість різних рішень при одній темі. Вибір мотиву. Сюжетно-тематичний центр композиції і засоби його виразу. Рішення композиції на основі цілеспрямованих спостережень.			
Узагальнення. Створення декількох абстрактних композицій застосовуючи основні закони та засоби композиції (динаміку/статичку, симетрію/асиметрію, контраст/нюанс), показавши перетворення площинної композиції в об'ємну (рельєфну) далі – в площинну просторову.		6	8
ЗАГ.: 90 год		36	54

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Оцінювання з навчальної дисципліни проводиться з метою перевірки знань і вмінь здобувачів, виявлення якості засвоєних компетентцій, формування рейтингу успішності. Оцінювання результатів навчання відбувається на принципах систематичності, об'єктивності та прозорості. Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Оцінювання результатів навчання відбувається згідно положення «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» розміщеного на сайті університету: PORYaDOK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-Universytetu-Im.-Vasylia-Stefanyka.pdf (pnu.edu.ua)</p> <p>Та Положення про організацію освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі</p> <p>Семестровий (підсумковий) контроль з дисципліни «Основи композиції» проводиться у формі екзамену. Екзамен передбачений в кінці III семестру.</p>
---	--

	<p>Навчання оцінюється за 100 бальною шкалою. Залікову оцінку утворює сума балів за практичні роботи (90%) і оцінка за контрольну роботу(10%) . Екзаменаційна оцінка – сума балів за практичні роботи, виконані протягом семестру(60%), контрольну роботу(10%) і підсумкову екзаменаційну практичну роботу (40%).</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th colspan="3">Шкали оцінювання</th> </tr> <tr> <th>Університетська</th> <th>національна</th> <th>Шкала ЄКТС</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90-100</td> <td>відмінно</td> <td>A</td> </tr> <tr> <td>80-89</td> <td>добре</td> <td>B</td> </tr> <tr> <td>70-79</td> <td>добре</td> <td>C</td> </tr> <tr> <td>60-69</td> <td>задовільно</td> <td>D</td> </tr> <tr> <td>50-59</td> <td>задовільно</td> <td>E</td> </tr> <tr> <td>26-49</td> <td>незадовільно</td> <td>FX</td> </tr> </tbody> </table>	Шкали оцінювання			Університетська	національна	Шкала ЄКТС	90-100	відмінно	A	80-89	добре	B	70-79	добре	C	60-69	задовільно	D	50-59	задовільно	E	26-49	незадовільно	FX
Шкали оцінювання																									
Університетська	національна	Шкала ЄКТС																							
90-100	відмінно	A																							
80-89	добре	B																							
70-79	добре	C																							
60-69	задовільно	D																							
50-59	задовільно	E																							
26-49	незадовільно	FX																							
Вимоги до письмових робіт																									
Семінарські заняття																									
Умови допуску до підсумкового контролю	Наявність практичних та самостійних робіт																								
Підсумковий контроль	<i>Екзамен – у вигляді виконання здобувачами підсумкової практичної роботи за наданою тематикою. Підсумкова практична робота має демонструвати всі набуті за семестр знання та навички.</i>																								

7. Політика навчальної дисципліни

Програма курсу побудована так, що теоретичний матеріал здобувачі засвоюють на практиці, виконуючи практичні роботи з композиції. Завдання включає усі етапи: передпроектний аналіз, формування концепції, ескізування, виконання частини проекту. Кожен етап роботи проходить обговорення у групі. Це удосконалює аналітичні уміння здобувачів, виховує комунікативні навички, запобігає плагіату. Прилюдно представляючи хід та результати виконання практичного завдання, здобувач освіти не тільки демонструє свої знання і навички, але й одночасно навчає інших здобувачів групи та має змогу апробувати результат роботи,

вислуховуючи відгуки колег. Якщо здобувач пропустив аудиторне заняття, практичне завдання виконує самостійно, опрацювавши рекомендовану літературу. Під час навчання здобувачами організуються умови для створення та оформлення власних проєктів. Не допускається використання чужої інтелектуальної власності, відслідковується викладачем візуальний плагіат.

Оцінка за семестр, у зв'язку з практичним направленням курсу, виставляється за практичні завдання.

Академічна доброчесність:

Очікується, що здобувачі будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника [Нова редакція Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника \(pnu.edu.ua\)](#)

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі відвідають практичні заняття курсу. Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Здобувач зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття.

8. Рекомендована література

1. Костенко Т.В. Основи композиції та тримірного формоутворення: Навчально-методичний посібник. - Харків, 2003.
2. Легенький Ю.Г. Дизайн. Культурологія та естетика. - К., 2001.
3. Михайленко В.Є., Яковлев М.І. Основи композиції: Навчальний посібник-К.: Каравела, 2004.
4. Новицька О.Р. Основи композиції. навчально-методичні рекомендації до проведення теоретичних занять з курсу. / Івано-Франківськ, 2007. – 89 с.
5. Запаско Я.П. Словник декоративно-ужиткового мистецтва том I-II. – Л.: Афіша, 2000.
6. Пічкур М. О. Теорія і практика композиції: навч.посібник - Х. : «ПромАрт», 2021
7. Губаль Б. І. Композиція в дизайні. Одно-, дво- і тривимірний простір: навч. посіб.- Тернопіль : “ПЦ Матвей”, 2011.
8. Дідик В. В. Естетика та композиція ландшафту. Проектування ландшафтних об'єктів: композиція та естетичні засади: навч.посібник - Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2012.
9. Михайленко В. Є. Основи композиції (геометричні аспекти художнього формотворення): Навч.посібник К. : “Каравела”, 2008.
10. Яремків М. Композиція : творчі основи зображення: навч. Посібник.

Тернопіль : Підручники і посібники, 2007.

11. Шевченко В. Я. Композиція плаката: навч. посіб.- 2-ге вид., доп.
Харків : "Колорит", 2007.

12. Яковлев М. І. Композиція + геометрія : навч. Посібник. - К. :
"Каравела", 2007.

Викладач _____ Ірина Веніамінівна Стребкова